

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
SOCIALINIŲ REIKALŲ IR DARBO
KOMITETO VEIKLOS XII SEIMO
VII (RUDENS)**

2015 m. rugsėjo 10 d. – 2016 m. kovo 9 d.

SESIJOS METU

A T A S K A I T A

Vilnius

2016

1. BENDROJI INFORMACIJA

1. Įstatymų ir kitų teisės aktų projektų svarstymas		
1.1	Seimo pavedimai komitetui	66
	Iš jų: kaip pagrindiniam komitetui	36
	kaip papildomam komitetui	30
1.2	ES teisės aktų svarstymas	7
1.3	Kitų komitetų prašymu pateiktos išvados	-
1.4	Komiteto iniciatyva sudarytos darbo grupės teisės aktų projektų rengimui	-
2. Posėdžiai ir klausymai		
2.1	Komiteto posėdžiai:	34
	iš jų išvažiuojamieji	-
	bendri posėdžiai su kitais komitetais	-
2.2	Klausymai	1
3. Parlamentinė kontrolė		
3.1	Svarstyta parlamentinės kontrolės klausimų	7
4. Pareiškimų ir raštų nagrinėjimas		
4.1	Gauta pareiškimų, raštų ir kitų dokumentų	623
4.2	Parengta atsakymų ir raštų	235
5. Renginiai		
5.1	Surengta konferencijų, seminarų, diskusijų	3
6. Tarptautiniai ryšiai		
6.1	Surengta vizitų	1
6.2	Priimta delegacijų	-

2. AKTUALIAUSI KOMITETO DARBAI

2.1. XI SEIMO IV (PAVASARIO) SESIJOS METU KOMITETO SVARSTYTI IR SEIMO PRIIMTI ĮSTATYMAI SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO SRITYJE

2015 m. spalio 20 d. Seimas priėmė **Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 4 straipsnio pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-1978), kuriame kandidatai į notarus (asesoriai) išbraukti iš privalomai draudžiamų valstybiniu socialiniu draudimu asmenų sąrašo. Jie bus draudžiami kaip asmenys, dirbantys pagal darbo sutartis.

Įstatymas yra Notariato įstatymo Nr. I-2882 1, 2, 3, 4, 6, 6¹, 7, 10¹, 10², 14, 19, 20, 22, 24, 26, 29, 34, 37, 39, 40, 42, 43, 49¹, 54, 57, 59 straipsnių pakeitimo, Įstatymo papildymo 20² straipsniu ir 7¹, 61 straipsnių pripažinimo netekusiu galios įstatymo Nr. XII-1977 lydymasis teisės aktas.

Įstatymas įsigalioja 2016 m. sausio 1 d.

2015 m. spalio 20 d. Seimas priėmė **Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 8, 15, 18 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-1984) ir **Mokesčių administravimo įstatymo Nr. IX-2112 14 straipsnio pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-1985), kuriuose nuo 2016 m. sausio 1 d. nustatė vieną privalomojo sveikatos draudimo įmokų (toliau – PSD įmokos) administratorių - Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigas (vietoj PSD įmokų administravimą vykdžiusių dviejų administratorių).

Įstatymų pataisos įtakoja PSD įmokų mokėtojus, kurie vykdo individualią veiklą pagal verslo liudijimus, kurie vykdo individualią žemės ūkio veiklą ir kurių žemės ūkio valdos ekonominis dydis yra ne didesnis negu 2 ekonominio dydžio vienetai, taip pat asmenis, kurie turi už save mokėti PSD įmokas (pagal Sveikatos draudimo įstatymo 17 straipsnio 9 dalį), t.y. jiems bus paprasčiau ir aiškiau vykdyti PSD įmokų mokėjimo prievolę.

Iki 2016 m. sausio 1 d. aukščiau minėtų asmenų kategorijų įmokas administravo Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos (šios įmokos sudarė apie 2 proc. visų administruojamų PSD įmokų), tuo tarpu visų kitų asmenų PSD įmokas - Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigos (98 procentai visų administruojamų PSD įmokų).

2015 m. spalio 20 d. Seimas priėmė **Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo Nr. I-1234 1, 43 ir 47 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 57⁽¹⁾ straipsniu ir priedu įstatymą** (Nr. XII-1965), kurio nuostatomis siekiama sukurti saugią aplinką vaikui jį ugdant ir auklėjant. Tikimasi, kad įsigaliojus įstatymo pataisoms, sumažės smurto prieš vaikus atvejų ir

asmenims, padariusiems seksualinio pobūdžio nusikaltimų prieš vaikus, bus apribota galimybė dirbti su vaikais susijusį darbą.

Vaikai – viena pažeidžiamiausių socialinių grupių. Prieš juos padarytos seksualinio pobūdžio nusikalstamos veikos kenkia jų vystymuisi, fizinei ir psichinei sveikatai, gali būti rimta priežastimi, lemiančia jo socialinę atskirtį. Todėl, siekiant apsaugoti vaikus nuo seksualinio išnaudojimo, svarbu nustatyti darbo apribojimus asmenims, pripažintiems kaltais už tokio pobūdžio veikas prieš juos.

Atlikti tyrimai rodo, kad asmenys, padarę lytinius nusikaltimus prieš vaikus, linkę tokius nusikaltimus kartoti. Dauguma Europos šalių taiko tam tikras prevencines priemones, skirtas apsaugoti vaikus nuo seksualinės prievartos. Todėl įstatymo pataisomis įteisinamas draudimas asmenims, įsiteisėjusiu apkaltinamuoju teismo nuosprendžiu pripažintiems kaltais už veikas, nurodytas Baudžiamojo kodekso XXI skyriuje, ar už kitas nusikalstamas veikas, susijusias su vaiko seksualiniu išnaudojimu, vaikų pornografija ar prostitucija, neatsižvelgiant į teistumo išnykimą ar panaikinimą, dirbti ar savanoriauti vaikų socialinėse, švietimo ir sporto, sveikatos priežiūros paslaugas vaikams teikiančiose įstaigose, įmonėse ir organizacijose. Taip pat dirbti darbą kitose įstaigose, įmonėse ir organizacijose, savanoriauti jose ar verstis individualia veikla, jeigu ši veikla susijusi su vaikų auklėjimu, mokymu, priežiūra ar jų saugumo užtikrinimu. Nustatyta, kad ketindamas įsidarbinti, vykdyti savanorišką ar individualią veiklą asmuo pateiktą pažymą dėl Įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registro duomenų apie fizinį asmenį, kuri įrodytų, kad jis nebuvo teistas už Įstatymo projekte nurodytas veikas.

Įstatymas įsigaliojo 2016 m. sausio 1 d.

2015 m. lapkričio 5 d. Seimas priėmė Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 4, 31 ir 36 straipsnių pakeitimo įstatymą (Nr. XII-1990) ir susijusius Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 16,19 ir 24¹ straipsnių pakeitimo įstatymą (Nr. XII-1993), Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo Nr. VIII-1509 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 ir 30 straipsnių pakeitimo įstatymą (Nr. XII-1991), pagal kuriuos nuo 2016 m. sausio 1 d. vidaus tarnybos sistemos pareigūnai ir Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos bei jam pavaldžių įstaigų pareigūnai bus draudžiami visomis valstybinio socialinio draudimo rūšimis (t.y. pensijų, ligos ir motinystės, nedarbo, nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialiniu draudimu).

Priėmus minėtus įstatymus bus tinkamai įgyvendintos 2016 m. sausio 1 d. įsigaliosiančios Lietuvos Respublikos Tarnybos Kalėjų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto pakeitimo

įstatymo nuostatos, numatančios minėtų statutinių pareigūnų draudimą visomis valstybinio socialinio draudimo rūšimis.

Iki įstatymų įsigaliojimo minėti statutiniai pareigūnai buvo draudžiami tik pensijų socialiniu draudimu ir nedarbo socialiniu draudimu.

2015 m. lapkričio 5 d. Seimas priėmė **Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos įstatymo Nr. IX-1768 8 straipsnio pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-1994). Pagal Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymą (toliau – Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymas), vidaus audito tarnybos arba centralizuotos vidaus audito tarnybos turi būti įsteigtos Respublikos Prezidento kanceliarijoje, Seimo kanceliarijoje, Vyriausybės kanceliarijoje ir ministerijose, taip pat viešuosiuose juridiniuose asmenyse, kai juose patvirtinta ne mažiau kaip 200 pareigybių (etata), įskaitant jiems pavaldžių arba jų valdymo sričiai priskirtų viešųjų juridinių asmenų patvirtintas pareigybes (etatus). Minėto įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, kad viešojo juridinio asmens vadovo arba kolegialaus valdymo organo sprendimu gali būti įsteigta centralizuota vidaus audito tarnyba. Tuo atveju, kai viešajame juridiniame asmenyje yra įsteigiama centralizuota vidaus audito tarnyba, jam pavaldžiuose ir valdymo sričiai priskirtuose viešuosiuose juridiniuose asmenyse vidaus auditą atliekantys struktūriniai daliniai nestiegiami.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje (toliau – ministerija) vidaus auditas nėra visiškai centralizuotas. Ministerijos ir 55 jai pavaldžių įstaigų vidaus auditą atlieka ministerijos Vidaus audito skyrius, išskyrus šias ministerijai pavaldžias įstaigas: Lietuvos darbo biržą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Lietuvos Respublikos valstybinę darbo inspekciją prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Valstybinė darbo inspekcija), Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, kuriose vidaus audito skyriai įsteigti vadovaujantis Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo 6 straipsnio 2 dalimi.

Vadovaujantis Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo 6 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgiant į 2010 m. gruodžio 15 d. vykusiamę Lietuvos Respublikos Vyriausybės pasitarimą (protokolas Nr. 85) priimtą rekomendaciją, kad pertvarkant administracijų struktūras ministerijose, įstaigose prie ministerijų ir kitose ministrų valdymo sritims priskirtose biudžetinėse įstaigose būtų išnaudojamos masto ekonomijos taupymo galimybės ir pereinama prie bendrųjų funkcijų centralizavimo asignavimo valdytojo lygmeniu, buvo nuspręsta steigti centralizuotą vidaus audito tarnybą, todėl buvo priimtas Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos įstatymo Nr. IX-1768 8 straipsnio pakeitimo įstatymas, kurio tikslas – vykdant ministerijos ir jai pavaldžių įstaigų vidaus audito

centralizavimą, sudaryti teisinės prielaidas ministerijai vykdyti Valstybinės darbo inspekcijos vidaus auditą.

2015 m. lapkričio 11 d. Seimas priėmė **nutarimą „Dėl Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo 2014 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio patvirtinimo“** (Nr. XII-2031), kuriuo patvirtino Valstybinio socialinio draudimo fondo 2014 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkinį, susidedantį iš Valstybinio socialinio draudimo fondo 2014 metų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio ir valstybinio socialinio draudimo fondo metinės konsoliduotosios finansinės ataskaitos už 2014 metus.

2015 m. lapkričio 19 d. Seimas priėmė **Lietuvos Respublikos socialinių įmonių įstatymo Nr. IX-2251 4, 16, 22 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-2043). Galiojantis įstatymas patikslintas atsižvelgiant į 2014 m. birželio 17 d. Europos Komisijos reglamento (ES) Nr. 651/2014, kuriuo tam tikrų kategorijų pagalba skelbiama suderinama su vidaus rinka taikant Sutarties 107 ir 108 straipsnius (OL 2014 L 187, p. 1) (toliau - reglamentas) nuostatas. Įstatymu patikslintas socialinėse įmonėse įdarbinamų asmenų tikslinių grupių sąrašas numatant, kad socialinėse įmonėse būtų remiamas įdarbinimas vyresnių nei 50 metų amžiaus asmenų, įsiregistravusių teritorinėje darbo biržoje bedarbiais. Nustatyta, kad subsidija tikslinėms asmenų grupėms priklausantiems darbuotojams mokyti sudarytų iki 60 procentų išlaidų, reikalingų mokymui. Ši subsidija gali būti padidinta 10 procentų, jeigu pagalba skiriama vidutinėms, mažoms ar labai mažoms įmonėms. Valstybės pagalbos intensyvumas gali sudaryti iki 60 procentų išlaidų, reikalingų mokymui. Įstatymu nediferencijuojamas valstybės pagalbos intensyvumas pagal įmonės pobūdį bei skatinant smulkiojo ir vidutinio verslo plėtrą nustatyta, kad subsidija gali būti padidinta 10 procentų, jeigu pagalba skiriama vidutinėms, mažoms ar labai mažoms įmonėms. Numatyta, kad valstybės pagalba Socialinių įmonių įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytų asmenų darbo užmokesčio ir nuo šio darbo užmokesčio apskaičiuotų draudėjo privalomojo valstybinio socialinio draudimo įmokų sumai padengti neįgalųjų socialinei įmonei negali sudaryti daugiau kaip 10 mln. eurų per metus. Valstybės pagalba kitoms valstybės pagalbos rūšims neįgalųjų socialinei įmonei negali sudaryti daugiau kaip 10 mln. eurų per metus. Valstybės pagalba šio įstatymo 4 straipsnio 2–6 punktuose nurodytų asmenų darbo užmokesčio ir nuo šio darbo užmokesčio apskaičiuotų draudėjo privalomojo valstybinio socialinio draudimo įmokų sumai padengti socialinei įmonei negali sudaryti daugiau kaip 5 mln. eurų per metus. Valstybės pagalba mokymui negali sudaryti daugiau kaip 2 mln. eurų vienam mokymo projektui. Nustatyta, kad valstybės pagalba Socialinių įmonių įstatyme numatytoms valstybės pagalboms rūšims socialinėms įmonėms būtų teikiama tik Socialinių įmonių

įstatyme nustatyta tvarka. Socialinių įmonių įstatymo priede nurodytas 2008 m. rugpjūčio 6 d. Europos Komisijos reglamentas (EB) Nr. 800/2008, skelbiantis tam tikrų rūšių pagalbą suderinamą su bendrąja rinka, taikant Sutarties 87 ir 88 straipsnius (Bendrasis bendrosios išimties reglamentas) (OL 2008 L 214, p. 3), nuo 2014 m. liepos 1 d. buvo pakeistas Komisijos reglamentu. Atsižvelgiant į tai, tikslinamas Socialinių įmonių įstatymo priedas. Įstatymas įsigaliojo 2015 m. gruodžio 1 d.

2015 m. gruodžio 8 d. Seimas priėmė **Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos statuto pakeitimo įstatymą (nauja redakcija)** (Nr. XII-2136); **Valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 2, 3 straipsnių ir priedėlio pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-2137); **Valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 4, 31 ir 36 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XII-1990 1 straipsnio pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-2140); **Valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 7 ir 8 straipsnių pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-2141); **Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 8, 16, 18-1 ir 19 straipsnių pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-2142).

Priimtu Specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) įstatymu siekiama tobulinti STT pareigūnų karjeros sistemą, nustatyti konkurencingą darbo užmokestį ir įtvirtinti STT pareigūno statusą, atitinkantį STT vietą valstybės institucijų sistemoje, jai keliamus reikalavimus ir pavestų uždavinių svarbą, taip pat pateisinti visuomenės pagrįstus lūkesčius, kuriuos ji turi STT atžvilgiu. Tikimasi, kad priėmus šį įstatymą padidės tarnybos STT patrauklumas, bus sudaromos šiai institucijai prielaidos tinkamai vykdyti jai pavestas funkcijas, kurios yra sudėtingos, reikalaujančios aukščiausios kvalifikacijos, asmeninių ir dalykinių savybių

Kartu su šiuo pagrindiniu įstatymu priimti lydintieji įstatymų projektai užtikrins sėkmingą STT, kaip institucijos, savarankišką veiklą, tinkamas pareigūnų socialines garantijas. Įstatymai (su kai kurių straipsnių išimtimis) įsigaliojo 2016 m. sausio 1 d.

2015 m. gruodžio 10 d. Seimas priėmė **Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2016 metų rodiklių patvirtinimo įstatymą** (Nr. XII-2164), kuriuo patvirtino 3 343 095 520 Eur pajamų, 3 438 964 675 Eur išlaidų (planuojamas metų rezultatas – išlaidos viršija pajamas 95 869 155 Eur).

Fondo biudžeto 2016 metų išlaidos 0,6 proc. (arba 21,5 mln. Eur) mažesnės nei laukiama 2015 metais. Didžiausią Fondo biudžeto išlaidų dalį sudaro išlaidos pensijų socialiniam draudimui – 2 451 337 382 Eur, tai 89, 6 mln. Eur arba 2,1 proc. mažiau, negu laukiama 2015 metais. Šių išlaidų sumažėjimą sąlygojo 2015 m. priskaičiuota visa 120,6 mln. Eur pensijų nepriemokų suma už 2010-2011 metais sumažintas pensijas asmenims, turėjusiems draudžiamųjų pajamų.

Pensijų padidinimui nuo 2016 m. sausio 1 d. numatyta 74 mln. Eur, iš jų: 50 mln. Eur bazinei pensijai padidinti iki 112 Eur (padidės 4 Eur) ir 24 mln. Eur - einamųjų metų draudžiamosioms pajamoms padidinti iki 445 Eur (padidės 11 Eur). Vidutinė senatvės pensija, turint būtinąjį stažą, sausio mėn. padidės apie 8 eur (arba 3,2 proc.) ir sudarys 265 Eur. Vidutinė metinė senatvės pensija, turint būtinąjį stažą, padidės 4,6 proc. (11,22 Eur) ir sieks 255,9 Eur.

Patvirtintos ligos ir motinystės socialinio draudimo išlaidos – 465 809 107 Eur, t.y. 25,5 mln. Eur (arba 5,8 proc.) didesnės negu 2015 metais laukiama, nes nuo 2016 m. teisę gauti šios draudimo rūšies išmokas įgyja ir pareigūnai.

Nedarbo socialiniam draudimui patvirtinta 106 258 802 Eur (3,1 proc. visų išlaidų), t.y. 0,7 proc. (arba 0,8 mln. Eur) daugiau negu 2015 metais laukiama. Vidutinė nedarbo išmoka dėl darbo užmokesčio bei einamųjų metų draudžiamųjų augimo padidės 4,3 proc. ir bus 149,8 Eur. Užimtumo rėmimo priemonėms teikti numatyta 28 962 002 Eur, t.y. tiek pat kaip ir 2015 metais.

Patvirtintos išlaidos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialiniam draudimui -19 065 973 Eur (0,6 proc. visų išlaidų), t.y. 6 proc. (arba 1,1 mln. Eur) didesnės, negu laukiama 2015 metais.

Patvirtinta lėšų, pervedamų į pensijų fondus, suma pagal patvirtintą 2 proc. pensijų draudimo įmokos dalies tarifą - 153 762 567 (4,5 proc. visų išlaidų), didėja 8,3 proc. arba 11,9 mln. Eur.

Veiklos sąnaudos sudaro 227 730 844 Eur. t.y. 6,1 mln. Eur arba 2,6 proc. mažesnės, negu laukiama 2015 metais.

Fondo sukauptas rezultatas 2015 m. laukiama bus minus 3 514 197 924, 2016 m. – minus 3 610 067 079 Eur.

2015 m. gruodžio 15 d. priimtas Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatymo Nr. I-621 8 straipsnio pakeitimo įstatymas (Nr. XII-2191), kuriuo įteisinama, kad vaiko globėjui (rūpintojui) už vaiką, kuriam globa (rūpyba) nustatyta šeimoje, nuo 2016 m. sausio 1 d. būtų mokamas 1 bazinės socialinės išmokos dydžio o nuo 2017 m. sausio 1 d. – 4 bazinių socialinių išmokų dydžio globos (rūpybos) išmokos tikslinis priedas. Bazinė socialinė išmoka šiuo metu siekia 38 eurus. Kasmet mažėja asmenų, norinčių vaikus globoti savo šeimose, skaičius. Todėl šiomis finansinėmis priemonėmis tikimasi ne tik užtikrinti didesnę paramą globėjams, globojantiems vaikus šeimose, bet ir paskatinti vaiko globą šeimos aplinkoje, o ne institucijoje.

2015 m. gruodžio 15 d. priimtas Lietuvos Respublikos šeimynų įstatymo Nr. XI-681 7, 10, 12, 14 ir 15 straipsnių pakeitimo įstatymas (Nr. XII-2192), kuriuo nustatoma didesnė parama šeimynoms ir jų dalyviams, - Vyriausybės tvirtinamų einamųjų metų draudžiamųjų pajamų dydžio

garantuojamos dalyvio pajamos, aiškiau apibrėžtos šeimynos su savivaldybės administracija sudarytoje sutartyje numatomos socialinės globos finansavimo, finansinės paramos, šeimynos nekilnojamojo turto rekonstravimo ar remonto, šeimynos dalyvio išlaikymo pajamų, kitos finansinės ir materialinės pagalbos, užtikrinančios kokybišką šeimynos veiklą, skyrimo sąlygos ir priemonės.

2015 m. gruodžio 15 d. Seimas priėmė **Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo Nr. X-493 18 straipsnio pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-2193), kuriuo nustatoma, kad vaikus globojančiai šeimai, globėjams, tėviams ir šeimynų dalyviams ar besirengiantiems jais tapti asmenims kiekvienoje savivaldybėje nuolat teikiama atestuotų socialinių darbuotojų ir kitų specialistų pagalba, užtikrinanti jų prižiūrimų, globojamų ar įvaikintų vaikų visapusišką vystymąsi ir ugdymą.

2015 m. gruodžio 15 d. Seimas priėmė **Lietuvos Respublikos socialinės paramos mokiniams įstatymo Nr. X-6876 8, 10, 11, 12 ir 14 straipsnių pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-2189). Įstatymu patobulintas socialinės paramos mokiniams teisinis reguliavimas. Įstatymu padidintas mokinio reikmenims įsigyti skiriamų lėšų dydis nuo 1,2 iki 1,5 BSI (nuo 45,6 iki 57 eurų). Įtvirtinta nuostata nemokamam maitinimui savivaldybių nustatyta tvarka skirti iki 4 procentų išlaidoms produktams, mokinio reikmenims ir administravimui skirtų valstybės biudžeto lėšų. Nustatyta, kad parama mokinio reikmenims įsigyti teikiama nepinigine forma, jeigu mokinys patiria socialinę riziką arba mokinį augina bendrai gyvenantys asmenys, patiriantys socialinę riziką. Nustatyta, kad atitinkamais atvejais trūkstantis dokumentas pareiškėjas galės pateikti per du mėnesius nuo prašymo-paraiškos pateikimo dienos, patikslinti paramos mokinio reikmenims įsigyti skyrimo laikotarpį ir nustatyta, kad parama mokinio reikmenims įsigyti skiriama iki prasidedant mokslo metams arba mokslo metais, bet ne vėliau kaip iki gruodžio 15 dienos. Nustatyta, kad trūkstantis dokumentas socialinei paramai mokiniams gauti pareiškėjas turi pateikti ne vėliau kaip per mėnesį nuo prašymo-paraiškos (prašymo) pateikimo dienos, o kai vertinamos kreipimosi dėl socialinės paramos mokiniams mėnesio pajamos, – ne vėliau kaip per du mėnesius nuo prašymo-paraiškos pateikimo dienos. Įstatymas įsigaliojo 2016 m. sausio 1 d.

2015 m. gruodžio 22 d. Seimas priėmė **Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-730 3 ir 14 straipsnių pakeitimo įstatymą** (Nr. XII-2222).

Valstybinių pensijų įstatymas nustatė valstybinių pensijų gavėjų ratą, bet 3 ir 14 straipsniuose nurodyti našlių ir našlaičių pensijos gavėjai neturėjo teisės pasirinkti, kuri – valstybinė našlių ir našlaičių pensija ar nukentėjusių asmenų valstybinė pensija – jiems būtų mokama.

Priėmus šį įstatymo projektą, asmenys įgaus tokią vieną iš kelių gaunamų valstybinių pensijų pasirinkimo teisę. Įstatymas įsigalioja 2017 m. sausio 1 d.

2.2. EUROPOS SĄJUNGOS (ES) REIKALŲ SVARSTYMAS IR SPRENDIMAS

2015 m. spalio 10 d. kaip specializuotas komitetas svarstė **Europos Komisijos (toliau – EK) pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomas krizinis perkėlimo mechanizmas ir iš dalies keičiamas 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai (Nr. KOM(2015) 450 galutinis) (Nr. ES-15-38) atitikimą subsidiarumo principui.** Išnagrinėjęs reglamento pakeitimo projektą, komitetas konstatavo, kad nėra galimo prieštaravimo subsidiarumo principui. Komitetas pritarė Vyriausybės pateiktai LR pozicijai, ir pasiūlė LR Seimo Europos reikalų komitetui apsvarstyti parlamentinės išlygos pareiškimo galimybę.

Pasiūlymu siekiama papildyti Dublino reglamentą (Reglamentas ES Nr. 604/2013) ir nustatyti privalomą prieglobsčio prašytojų perkėlimo iš vienos ES valstybės narės, kuri turėtų būti atsakinga už jų prieglobsčio prašymų nagrinėjimą, į kitą ES valstybę narę, kai pirmoji ES valstybė narė patiria didelį (krizinį) prieglobsčio prašytojų antplūdį. Pagal pasiūlymą tai, kad ES valstybėje narėje yra kritinė situacija, dėl kurios gali sutrikti Dublino reglamento taikymas ir dėl to būtini perkėlimo veiksmai, konstatuotų EK, remdamasi įvairia informacija, įskaitant EASO ir Frontex duomenis. Būtų vertinami tokie veiksniai kaip per šešis mėnesius atvykusių prieglobsčio prašytojų skaičius ir neteisėtai atvykusių užsieniečių skaičius vienam ES valstybės narės, iš kurios perkeliama asmenys, gyventojui, palyginti su ES vidurkiu. EK dėl perkėlimo priimtų deleguotąjį aktą. Šiame akte būtų nustatytas kiekvienai ES valstybei narei tenkantis perkeliama prieglobsčio prašytojų skaičius. Pasiūlyme pateikiama ir detalios paaiškinama paskirstymo procento formulė, kurią lemia gyventojų skaičius, BVP, ankstesnis prieglobsčio prašytojų skaičius, nedarbo lygis. Deleguotieji aktai būtų priimami daugiausiai 2 metams. Deleguotasis aktas įsigaliojotų, jeigu per 2 savaites nuo jo pranešimo apie jo priėmimą nei Europos Parlamentas, nei Taryba jam nepaprieštarautų. Pasiūlyme taip pat numatoma galimybė išskirtiniais atvejais ES valstybei narei atsisakyti dalyvauti perkėlimo mechanizme 1 metams, už tai sumokant į ES biudžetą 0,002 % nuo BVP sumą. Tokiu atveju tai valstybei narei tenkanti perkeltinų asmenų dalis būtų perpaskirstoma kitoms ES valstybėms narėms. Tokiam atidėjimui turėtų pritarti Europos Komisija.

2015 m. spalio 10 d. kaip specializuotas komitetas, apsvaustęs **Europos Komisijos komunikatą Europos Parlamentui ir Tarybai „ES viešųjų pirkimų taisyklių taikymas ir dabartinė prieglobsčio krizė“ (Nr. KOM(2015) 454 galutinis (Nr. ES-15-36),** pritarė Vyriausybės pateiktai LR pozicijai.

Dėl staiga ir labai stipriai išaugusio prieglobsčio prašytojų antplūdžio Europos Sąjungai tenka spręsti daugybę problemų. Vienas iš svarbiausių rūpesčių – deramai ir greitai patenkinti pačius būtiniausius prieglobsčio prašytojų poreikius. Kaip dalį priemonių, kuriomis siūloma spręsti esamą prieglobsčio krizę, rinkinio EK priėmė Komunikatą dėl viešųjų pirkimų ir prieglobsčio krizės. Jame apžvelgiama, kaip perkančiosios organizacijos galėtų greitai užtikrinti pirmojo būtinumo infrastruktūrą (būstą), prekes (pvz., palapines, talpyklas, drabužius, antklodes, lovas, maistą) ir paslaugas (pvz., valymo, sveikatos priežiūros, viešojo maitinimo ir saugumo) prieglobsčio prašytojams. Šiuo komunikatu naujos teisės normos nenustatomos – jis grindžiamas viešųjų pirkimų taisyklėmis, nustatytomis Direktyvoje 2004/18/EB ir naujoje Direktyvoje 2014/24/ES, kuri turi būti perkelta į nacionalinę teisę iki 2016 m. balandžio 18 d. Komunikate išdėstoma, kaip EK aiškina Europos Sąjungos steigiamąsias sutartis, viešųjų pirkimų direktyvas ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką. Paaikškinama, kaip taikyti nuostatas dėl išimties pastatų nuomai, pirkimų vertės ribų, socialinių ir kitų specialiųjų paslaugų pirkimų, pirkimo procedūrų terminų ir jų sutrumpinimo galimybių, neskelbiamų derybų ypatingos skubos atvejais dėl įvykio, kurio perkančioji organizacija negalėjo numatyti.

2015 m. lapkričio 20 d. kaip specializuotas komitetas svarstė **Europos Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos Centriniam Bankui „Tolesni ekonominės ir pinigų sąjungos kūrimo žingsniai“ (Nr. KOM (2015) 600 galutinis) (Nr. ES-15-48).** Komitetas pritarė Vyriausybės pateiktai LR pozicijai, ir pabrėžė tai, kad sprendžiant apie ekonominės ir pinigų sąjungos ateitį, turi būti vadovaujamasi ES sutarčių nuostatomis, ir išreiškė abejonę dėl to, ar naujos patariamiosios Europos fiskalinės valdybos įsteigimas nesiaurina Europos Sąjungos valstybių narių renkamų atstovų teisių, ir ar stiprinat ekonominę ir pinigų sąjungą, nepažeidžiami pamatiniai teisinės valstybės, subsidarumo.

Komunikate EK pateikė pirmojo ekonominės ir pinigų sąjungos (toliau – EPS) užbaigimo etapo (2015 liepos 1 d. – 2017 m. pradžia) priemonės. Pirmas EPS užbaigimo etapas apima šias sritis: Europos semestro pertvarkymas (Nacionalinė reformų darbotvarkė, euro zonos rekomendacijos, didesnis vaidmuo užimtumui ir socialinei sričiai, didesnė konvergencija nustatant lyginamuosius standartus ir keičiantis gerosiomis praktikomis, didesnė parama reformoms iš ES fondų ir techninės paramos). Dėl didesnio vaidmens užimtumui ir socialinei sričiai: siekiant geriau

atspindėti socialinius iššūkius EK planuoja į Makroekonominių disbalansų procedūros švieslentę, kurioje jau yra 11 rodiklių, įtraukti tris socialinius rodiklius (aktyvumo lygį, jaunimo nedarbą ir ilgalaikį nedarbą) ir šią švieslentę paskelbti 2016 m. Įspėjimo mechanizmo ataskaitoje. EK ragina labiau į NRD rengimą įtraukti socialinius partnerius. Taip pat Europos semestro pareigūnai, esantys valstybėse narėse, konsultuos socialinius partnerius dėl pagrindinių Europos semestro tikslų; ekonominės valdysenos priemonių gerinimas (esamų fiskalinių taisyklių skaidrumo didinimas ir kompleksiskumo mažinimas, sustiprinta Makroekonominių disbalansų procedūra, nacionalinių konkurencingumo valdybų sistema, patariamoji Europos fiskalinė valdyba); išorinis euro zonos atstovavimas; tolesni žingsniai link finansinės sąjungos; efektyvus demokratinis legitimumas, savininkiškumas ir atskaitomybė; EPS užbaigimas: pasiruošimas 2 etapui. Antrasis EPS etapas reikalaus didesnio suvereniteto ir solidarumo pasidalijimo. 2017 m. pavasarį EK pristatys baltąją knygą, kurioje bus pateikta pažanga, padaryta pirmojo etapo metu ir numatyti veiksmai dėl EPS užbaigimo antrajame etape.

2015 m. lapkričio 25 d. kaip specializuotas komitetas, apsvarstęs **Europos Komisijos pasiūlymą dėl Tarybos rekomendacijos dėl ilgalaikių bedarbių integracijos į darbo rinką (Nr. KOM (2015) 462 galutinis) (Nr. ES-15-40)**, pritarė Vyriausybės pateiktai LR pozicijai.

Siūlomos rekomendacijos tikslas – pagerinti ilgalaikių bedarbių grįžimo į darbo rinką rodiklį. Konkretūs tikslai, prie kurių siekiama prisidėti šia iniciatyva, yra išplėsti aprėptį didinant užsiregistravusių ilgalaikių bedarbių skaičių ir teikiant jiems aktyvią paramą; užtikrinti susijusių paslaugų tęstinumą ir koordinavimą; padidinti tiek į ilgalaikius bedarbius, tiek į darbdavius orientuotų intervencijų veiksmingumą.

Iš esmės rekomendacijoje siūlomi trys konkretūs žingsniai, kuriais atveriamą galimybių grįžti į darbo rinką: skatinti registraciją užimtumo tarnybose; prieš baigiantis 18 mėnesių nedarbo laikotarpiui, įvertinti individualius ilgalaikių bedarbių poreikius ir jų potencialą; ne vėliau, kaip suėjus 18 mėnesių nedarbo laikotarpio terminui, ilgalaikiams bedarbiams pasiūlyti grįžimo į darbo rinką susitarimą. Registracijos užimtumo tarnyboje skatinimas. Valstybinėms užimtumo tarnyboms siūloma būti aktyvioms ir raginti ilgalaikius bedarbius registruotis ieškant darbo, skleidžiant informaciją apie galimą paramą. Individualus vertinimas ir individualiais poreikiais pagrįstas požiūris. Siūlomoje rekomendacijoje raginama laikotarpiu nuo 12-to iki 18-to nedarbo mėnesio atlikti individualius ilgalaikių bedarbių vertinimus. Patobulinti individualūs vertinimai turėtų apimti įgūdžių patikrinimą ir jais remiantis asmuo turėtų būti konsultuojamas ir orientuojamas, atsižvelgiant į jo patirtį, darbo paieškos istoriją ir ieškant darbo kylančias su lytimi susijusias kliūti, taip pat į darbo rinkos informaciją. Grįžimo į darbo rinką susitarimai. Atlikus individualų vertinimą bus

parengtas planas, kuris, kaip tikimasi, atvers galimybių grįžti į darbo rinką. Taigi, rekomendacijoje siūloma remtis grįžimo į darbo rinką susitarimų metodu. Grįžimo į darbo rinką susitarimas – individualiems poreikiams pritaikytas intervencijos pasiūlymas, kuriame pateikiamos suderintos skirtingų organizacijų (užimtumo tarnybų, švietimo ir mokymo, socialinių tarnybų) teikiamos priemonės ir išdėstomos abiejų šalių teisės ir pareigos. Ne vėliau kaip po 18 mėnesių nedarbo jis bus siūlomas visiems į Jaunimo garantijų iniciatyvos taikymo sritį nepatenkantiems ilgalaikiams bedarbiams.

Siekiant užtikrinti įvairių įstaigų, pavyzdžiui, valstybinių užimtumo tarnybų, socialinių tarnybų ir savivaldybių, siūlomos paramos tęstinumą ir nuoseklumą, rekomendacijoje siūloma įsteigti vieno langelio principu veikiančią subjektą. Vieno langelio principu veikiantis subjektas turėtų apimti už darbo paiešką, išmokų ir sankcijų administravimą, socialinę paramą, paramos tarnybas ir t. t. atsakingas organizacijas, taip pat mechanizmus informacijai telkti ir, jei įmanoma, dalytis duomenimis, kad visi susiję subjektai galėtų susipažinti su kliento bylos įrašais.

Rekomendacijoje valstybės narės raginamos peržiūrėti ir pritaikyti savo politiką, kad kuo daugiau darbdavių dalyvautų ilgalaikių bedarbių grąžinimo į darbo rinką procese. Bendradarbiavimas su socialiniais partneriais galėtų būti viena iš paskatų. Esamų išteklių perskirstymas daugiau lėšų skiriant tinkamai orientuotoms finansinėms paskatoms, kai kartu darbdaviams pasiūlomos tokios paslaugos kaip išankstinis potencialių kandidatų patikrinimas, įdarbinimo parama ir parama po įdarbinimo, taip pat mokymas darbo vietoje, šias programas daro patrauklesnes darbdaviams.

2015 m. gruodžio 9 d. kaip specializuotas komitetas apsvarstė **Europos Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2016 m. komisijos darbo programa. ne laikas taikyti standartinius sprendimus“ (Nr. KOM (2015) 610 galutinis) (NR. ES-15-51).** Įvertinęs komunikate pateiktus pasiūlymus ir 2016 metais Lietuvai aktualiausių ES darbotvarkės klausimų sąvadą, patvirtintą 2015 m. gruodžio 2 d. Vyriausybės pasitarime, Socialinių reikalų ir darbo komitetas pasiūlė Europos reikalų komitetui ir Užsienio reikalų komitetui labai aktualių ES teisės aktų kategorijoms priskirti penkis ES teisės aktus ir dokumentus, paskyrė komiteto narius, atsakingus už dalyvavimą pozicijos rengimo ir derinimo procese, taip pat priėmė sprendimą dėl tikslingumo svarstyti dokumentų atitikimą subsidiarumo principui.

Labai aktualiai ES teisės aktų kategorijai komitetas priskyrė Nauja pradžia dirbantiems tėvams (K. Miškinienė ir R. J. Dagys, subsidiarumą svarstyti), Tolesni veiksmai užtikrinant tvarią Europos ateitį (M. Zasčiurinskas ir R. J. Dagys, subsidiarumo nesvarstyti), Darbo jėgos judumo dokumentų

rinkinys (buvo 2014 m. ir 2015 m. EK darbo programose) (K. Miškinienė ir R. J. Dagys, subsidarumą svarstyti), Socialinių teisių ramstis (K. Miškinienė ir R. J. Dagys, subsidarumą svarstyti) ir Geresnis migracijos valdymas (A. Sysas ir L. Kazlavickas, subsidarumą svarstyti).

Komitetas taip pat pateikė Seimo Europos reikalų ir Užsienio reikalų komitetams informaciją apie Lietuvos Respublikos Seimo prioritetų, kuriuos, apsvaustę 2013, 2014 ir 2015 metų Europos Komisijos teisėkūros ir darbo programas, savo išvadose yra išskyrę komitetas, svarstymo stebėsenos rezultatus.

2016 m. vasario 10 d. kaip specializuotas komitetas svarstė **Europos Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos centriniam bankui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos investicijų bankui „2016 m. metinė augimo apžvalga. Ekonomikos atsigavimo stiprinimas ir konvergencijos skatinimas“ (Nr. KOM(2015) 690 galutinis) (Nr. ES-15-55) ir Europos Komisijos ir Tarybos bendros užimtumo ataskaitos projektą, pridedamą prie Europos Komisijos komunikato „2016 m. metinė augimo apžvalga“ (Nr. KOM(2015) 700 galutinis) (Nr. ES-15-54).** Išnagrinėjęs komunikatą ir jo priedą, komitetas iš esmės pritarė Ūkio ministerijos pateiktoje pozicijoje dėl KOM(2015) 690 galutinis ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateiktoje pozicijoje dėl KOM(2015) 700 galutinis siūlomos LR pozicijos nuostatoms, atkreipiant LR Vyriausybės dėmesį į tai, kad pozicijoje dėl KOM(2015) 700 pateiktoje siūlomoje LR pozicijoje reikėtų akcentuoti ne tai, kad LR Vyriausybė parengė naujo Darbo kodekso, Užimtumo, Valstybinio socialinio draudimo ir kitų įstatymų pakeitimų ir naujų įstatymų projektus (socialinio modelio projektus), o tai, kad šiuo metu šie įstatymų projektai yra svarstomi LR Seime; taip pat atkreipti dėmesį į tai, kad svarstant naują Darbo kodeksą, atsisakyta nenumatytos apimties darbo sutarčių.

EK pateiktoje Metinėje augimo apžvalgoje (toliau – MAA) pateikiami pasiūlymai dėl ES prioritetų ateinantiems 12 mėnesių ekonominės ir biudžetinės politikos srityje bei dėl reformų, kurios paskatintų augimą ir darbo vietų kūrimą. Šiuo dokumentu yra pradedamas naujas (šeštasis) ES ekonominės politikos koordinavimo ciklas – Europos semestras. Kartu su MAA taip pat pateikta Bendra užimtumo ataskaita, Įspėjimo mechanizmo ataskaita ir Rekomendacija euro zonai dėl ekonominės politikos. Metinėje augimo apžvalgoje ir toliau išlieka dėmesys naujų tvarių darbo vietų kūrimui ir ekonomikos augimui Europoje. 2016 m. MAA EK rekomenduoja politiką vykdyti trimis pagrindinėmis kryptimis: suteikti naują postūmį investicijoms, struktūrinėmis reformomis siekti modernizuoti ekonomiką (užimtumo ir socialinės integracijos skatinimas, tolesnis produktų ir paslaugų rinkų bei verslo aplinkos gerinimas, atsakinga fiskalinė politika). Tolesni veiksmai dėl Europos semestro: atsižvelgiant į patirtį, įgytą per praėjusius metus, dabar Europos semestras bus

suskirstytas į du vienas po kito einančius etapus, kuriais bus aiškiau atskiriamas europinis etapas (nuo lapkričio iki vasario mėn.) ir nacionalinis etapas (nuo vasario iki birželio mėn.). Taip pat nuo šio Europos semestro bus dar daugiau patobulinimų: bus geriau integruoti euro zonos ir nacionaliniai aspektai - kartu su 2016 m. MAA pateiktos rekomendacijos euro zonai; didesnis dėmesys skiriamas užimtumo ir socialinės srities rezultatams - užimtumo ir socialiniai aspektai (aktyvumo lygis, jaunimo nedarbas, ilgalaikis nedarbas) dar labiau pabrėžiami makroekonominio disbalanso procedūroje; bus skatinama konvergencija taikant lyginamuosius standartus ir diegiant gerą patirtį. EK palaipsniui siūlys lyginamuosius standartus ir siūlys stiprinti keitimąsi gerąja praktika įvairiose politikos arba teminėse srityse.

Bendros užimtumo ataskaitos (toliau – BUA) projektas rengiamas kaip MAA priemonių rinkinio Europos semestrai pradėti dalis. BUA-se, kuriose pateikiama svarbiausia ES ekonomikos valdymui skirta informacija, apžvelgiami pagrindiniai Europos metų užimtumo bei socialinės raidos aspektai, taip pat valstybių narių reformų veiksmas, vykdomi pagal valstybių narių užimtumo politikos gaires ir MAA prioritetus. Atsižvelgiant į tai, 2016 m. MAA pažymima ir BUA-je plačiau apžvelgiama, kad užimtumo ir socialinė padėtis ES valstybėse narėse pamažu gerėja, tačiau vis dar yra skirtumų ir tarp valstybių narių, ir atskirų valstybių narių viduje. Valstybės narės raginamos tęsti reformas, kuriomis remiamos gerai veikiančios, dinamiškos ir įtraukios darbo rinkos, šalinamos paskatos nedirbti ir drauge mažinamas darbo jėgos apmokestinimas. Atkreipiamas dėmesys darbo užmokesčio nustatymo mechanizmams, valstybėse narėse skatinama derinti darbo užmokesčio raidą su našumu, itin daug dėmesio skiriant minimaliam darbo užmokesčiui. EK akcentuoja jaunimo užimtumo problemų sprendimą, išskirdama didelę jaunimo garantijų iniciatyvų pridėtinę vertę mažinant jaunimo nedarbą ES. EK skatina investicijomis į žmogiškąjį kapitalą, pasitelkus švietimą ir mokymą, daugiausia dėmesio skirti jauniems žmonėms. Raginama ilgalaikių bedarbių reintegraciją į darbo rinką laikyti prioritetiniu klausimu. EK pastebi, jog daugelyje valstybių narių kolektyvinės derybos tampa mažiau centralizuotos, taip geriau užtikrinamas darbuotojų atstovavimas, sąžininga atlyginimų dalis darbuotojams. EK atkreipia dėmesį, jog nors moterys gauna vis aukštesnę kvalifikaciją, tačiau tam tikrose ES valstybėse moterų užimtumo lygio skirtumas lyginant su vyrų užimtumo lygiu yra didžiulis. Tad EK pabrėžia, jog formuojant politiką turi būti visapusiškai atsižvelgta į darbo ir asmeninio gyvenimo suderinimo klausimą. EK pastebi, jog valstybės narės turi ir toliau modernizuoti savo socialinės apsaugos sistemas, kurios apsaugotų nuo socialinės atskirties ir skurdo, padėtų asmeniui darbo rinkoje ir pereinamaisiais gyvenimo laikotarpiais, turėtų teigiamos įtakos socialinei sanglaudai, užtikrintų adekvačias pensijų sistemas. Taip pat EK išskiria ir būtinybę reaguoti į vis didėjančius pabėgėlių srautus, akcentuojama pabėgėlių integracija į darbo rinką.

Bendrają užimtumo ataskaitą sudaro dvi dalys. Pirmajame BUA projekto skyriuje pateikiamos darbo rinkos ir socialinės tendencijos bei uždaviniai Europos Sąjungoje, įvertinami valstybių narių užimtumo ir socialiniai rodikliai, palyginami jų pasiekimai. Pažymima, kad pasiekta pažanga sprendžiant užimtumo ir socialines problemas, tačiau išlieka ryškūs skirtumai tarp valstybių narių. Pažymima, kad Lietuva turi mažinti nedirbančio ir nesimokančio jaunimo lygį, gerinti socialinės atskirties rodiklius bei didinti darbo rinkos lankstumą, dinamiškumą ir įtraukumą. Turi būti tęsiamos darbo rinkos reformos bei socialinės apsaugos sistemų modernizavimas. Socialiniai partneriai nurodytose prioritetinėse srityse turi imtis ryžtingesnių veiksmų. Antrajame BUA projekto skyriuje vertinamos užimtumo ir socialinės reformos valstybėse narėse. Komisija apžvelgia valstybių narių įgyvendintas esmines darbo rinkos ir socialinių reformų priemones srityse, nustatytose naujų užimtumo politikos gairių ir 2015 m. liepos 14 d. Tarybos patvirtintų konkrečioms šalims skirtomis rekomendacijų. Apžvelgiamos pastaraisiais 12 mėnesių valstybėse narėse vykdomos reformos ir įgyvendinamos priemonės bei pateikiamas jų vertinimas tiek darbo pasiūlos, tiek darbo paklausos aspektais. Konstatuojama, kad įvairių politikos sričių ir valstybių narių pažanga nevienoda, todėl reikia dėti daugiau pastangų įgyvendinant konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas bei tęsiant pradėtas reformas. BUA prieduose pateiktos valstybių narių pagrindinių užimtumo ir socialinių rodiklių švieslentės, parodančios metinius pokyčius bei atotrūkį nuo ES vidurkio bei Euro zonos vidurkio bei glausta valstybių narių pagrindinių užimtumo ir socialinių problemų ir gerų rezultatų santrauka.

2.3. KOMITETO PARLAMENTINĖ KONTROLĖ

2015 m. rugsėjo 16 d. posėdyje, vykdydamas parlamentinę kontrolę, komitetas aptarė, **kaip rengiamasi perkelti į Lietuvą užsieniečius – prieglobsčio Lietuvoje prašytojus ir juos integruoti.** Klausimo svarstyme dalyvavo Vidaus reikalų, Užsienio reikalų ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijų bei Lietuvos savivaldybių asociacijos atstovai.

Numatoma, kad į Lietuvą 2016-2017 metais bus perkelti 1105 užsieniečiai: 1035 asmenys iš Italijos, Graikijos ir Vengrijos bei 70 asmenų iš trečiųjų šalių. Vertinama, kad vienam asmeniui integruoti valstybė išleis apie 600 eurų per mėnesį. Planuojama, kad Europos Komisija iš Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo už perkeltą iš kitos ES valstybės narės asmenį skirs 6 tūkst. eurų. Minėtų 1035 asmenų perkėlimui 2016-2017 metais Lietuvai planuojama skirti 6,21 mln. eurų. Vidaus reikalų viceministras Elvinas Jankevičius pateikė Komitetui naujausią informaciją iš 2015 m. rugsėjo 14 d. vykusio neeilinio Teisingumo ir vidaus reikalų tarybos posėdžio, kuriame buvo aptariamos migracijos krizės sprendimo veiksmų kryptys. Viceministras taip pat informavo

Komitetą apie užsieniečių perkėlimo ir statuso jiems suteikimo procedūras. Socialinės apsaugos ir darbo viceministras Algirdas Šešelgis pristatė Komitetui atliktus parengiamuosius darbus ruošiantis priimti užsieniečius – prieglobsčio Lietuvoje prašytojus. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija yra atsakinga už valstybės paramos užsieniečių, gavusių prieglobstį Lietuvoje, integraciją. Ši parama apima valstybinės kalbos mokymą, švietimą, užimtumą, aprūpinimą gyvenamąja patalpa, socialinę ir sveikatos apsaugą, visuomenės informavimą. Į Lietuvą perkelti pabėgėliai bus apgyvendinami išplėstame Pabėgėlių priėmimo centre, o vėliau – savivaldybėse. Į prašymą priimti pabėgėlius dvidešimt savivaldybių atsakė, kad yra tam pasirengusios. Integruotis savivaldybėse pabėgėliams padės Vilniaus arkivyskupijos Caritas ir Lietuvos Raudonasis kryžius. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija organizavo pasitarimą su Vidaus reikalų ministerijos atstovais, kurio metu nutarta parengti darbų planą, sudaryti perkėlimo grafiką ir apskaičiuoti reikalingas perkėlimui ir integracijai lėšas. Ji taip pat paprašė Finansų ministerijos papildomų lėšų pabėgėliams integruoti 2016 metais, bei kreipėsi į savivaldybes prašydama aktyviai prisidėti prie perkeltų pabėgėlių integracijos. Buvo sudarytas Pabėgėlių priėmimo centro veiklos reorganizavimo planas. Suformuota tarpinstitucinė darbo grupė, kuri parengs Perkeltų į Lietuvos Respublikos teritoriją užsieniečių, kuriems suteiktas prieglobstis, integracijos į valstybės gyvenimą veiksmų planą ir stebės šio plano įgyvendinimą. Atlikti ir kiti parengiamieji darbai. Komiteto nariai išreiškė susirūpinimą tuo, kad pabėgėlių gali daugėti ir kad tam reikia ruoštis. Jie klausė, kokios yra valstybės galimybės priimti pabėgėlius, kaip jie bus atrenkami, kur apgyvendinami, kokias paslaugas integracija apims. Domėjosi, kaip bus finansuojamas užsieniečių iš trečiųjų šalių perkėlimas ir integracija. Atkreipė dėmesį į tai, kad daug pabėgėlių atvyksta be asmens dokumentų, taip pat į tai, kad pabėgėliams gali būti sunku išsinaumoti būstą. Pažymėjo, kad reikėtų įvertinti ir religinius bei kultūrinius skirtumus. Tam, kad pabėgėlių perkėlimas ir integracija vyktų sklandžiai, į pasirengimą labai svarbu įtraukti savivaldybes, nevyriausybinės organizacijas, savanorius ir visą visuomenę, pabrėžė Komiteto pirmininkė Kristina Miškinienė. Ji palinkėjo visiems konstruktyvaus darbo rengiantis integruoti pabėgėlius. Komitetas sutarė tęsti parlamentinę kontrolę.

2015 m. rugsėjo 23 d. Socialinių reikalų ir darbo komitetas, vykdydamas parlamentinę kontrolę, nagrinėjo Valstybės kontrolės (VK) parengtą ataskaitą (2015-07-22, Nr. FA-P-10-5-11-1) dėl Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje (SADM) atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų už 2014 metus. Pagrindinės sritys, kuriose Valstybės kontrolė pareiškė pastabas, apima neformalaus bedarbių profesinio mokymo kokybę ir kainą; profesinės rehabilitacijos sistemą; socialinių įmonių statuso įgijimą ir netekimą; Vaikų išlaikymo fondo išmokų mokėjimo teisėtumą; maisto produktų įsigijimą labiausiai skurstantiems Lietuvos gyventojams. Po atlikto audito, SADM imtasi priemonių

VK pateiktoms rekomendacijoms įgyvendinti. Seimui turės būti pateikti atitinkamų teisės aktų pakeitimai, kuriais būtų išspręstos VK iškeltos problemos bei užkirstas kelias atitinkamų išmokų gavėjams piktnaudžiauti iš valstybės gaunamomis lėšomis. Komiteto nariai paragino Vyriausybės atstovus kaip įmanoma greičiau pateikti Seimui reikiamus įstatymų projektus.

Nutarta tęsti parlamentinę kontrolę dėl SADM parengtų rekomendacijų įgyvendinimo plano.

Komitetas, išklauses **2015 m. rugsėjo 24 d.** valstybinio audito ataskaitą „Dėl 2014 metų Valstybinio socialinio draudimo fonde atlikto finansinio (teisėtumo) audito rezultatų“ (toliau – valstybinio audito ataskaita) ir informaciją dėl šios ataskaitos rekomendacijų įgyvendinimo eigos, 2015 m. lapkričio 25 d. priėmė sprendimą Nr. 103-S-4.

Sprendime atkreiptas Vyriausybės dėmesys į tai, kad iki šiol neįgyvendintos ankstesniais metais auditorių teiktos rekomendacijos, kurių įgyvendinimas išlieka aktualus, ypač dėl Valstybinio socialinio draudimo fondo (toliau – Fondas) biudžetui neskiriamų valstybės biudžeto asignavimų, taip pat pažymėta, kad draudėjų už pensijų kaupimo dalyvius nesumokėtos papildomos kaupiamosios pensijų įmokos ir sąnaudos, patirtos Fondo valdybai administruojant valstybės biudžeto lėšomis mokamas papildomas kaupiamąsias įmokas į pensijų fondus, dengiamos iš deficitinio Fondo biudžeto lėšų, bei pateikti kiti pastebėjimai.

Sprendime pasiūlyta Vyriausybei parengti priemonės valstybinio audito ataskaitoje nurodytoms rekomendacijoms įgyvendinti ir apie tai informuoti Seimo Socialinių reikalų ir darbo komitetą.

Komitetas, vykdydamas parlamentinę kontrolę, **2015 m. spalio 14 d.** posėdyje svarstė klausimą **dėl Valstybės kontrolės audito ataskaitos „Ar teikiamos socialinės paslaugos tenkina didėjančius senyvo amžiaus asmenų poreikius“**. Šio klausimo svarstyme dalyvavo LR Valstybės kontrolės, LR Prezidentūros, LR Vyriausybės, LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovai. Išklauses Valstybės kontrolės audito rezultatų pristatymą ir įvertinęs dalyvavusiųjų pasisakymus aptariant audito rezultatus; pabrėžęs į tai, kad didėja socialinių paslaugų senyvo amžiaus žmonėms poreikis ir valstybės bei savivaldybių biudžetų lėšų poreikis šioms paslaugoms teikti; atkreipęs dėmesį į tai, kad per kelerius metus neatliktas visų socialinės globos įstaigų planinis patikrinimas; Komitetas nusprendė siūlyti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai: atsižvelgiant į Lietuvos žmonių senėjimą, parengti socialinių paslaugų senyvo amžiaus asmenims plėtros kryptis, įvertinant valstybės (savivaldybių) biudžeto lėšų poreikį; sustiprinti metodinę pagalbą savivaldybėms teikiant, organizuojant ir finansuojant socialines paslaugas senyvo amžiaus žmonėms; sustiprinti socialinės globos senyvo amžiaus žmonėms kokybės priežiūrą ir kontrolę; rekomenduoti savivaldybėms

piniginei socialinei paramai sutaupyta lėšas pirmiausia naudoti socialinėms paslaugoms finansuoti; paskatinti savivaldybes teikti įvairesnes socialines paslaugas; rekomenduoti savivaldybėms kompensuoti socialinių paslaugų srities darbuotojų, teikiančių socialines paslaugas asmens namuose, transporto ir ryšio išlaidas, aprūpinti kitomis darbo priemonėmis. Komitetas taip pat pasiūlė Finansų ministerijai, derinant su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Lietuvos savivaldybių asociacija, apsvarstyti galimybę pakeisti Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymą patobulinant savivaldybių biudžetų planavimą taip, kad savivaldybėms būtų sudaryta galimybė pagal gyventojų poreikius užtikrinti geresnį socialinių paslaugų teikimą. Taip pat pasiūlė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai ir Finansų ministerijai iki 2016 m. balandžio 1 d. informuoti Komitetą apie pažangą įgyvendinant audito rekomendacijas ir komiteto pasiūlymus.

2.4. KOMITETO RENGINIAI

2015 m. spalio 26 d. Socialinių reikalų ir darbo komitetas, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu su Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Seime surengė **antrąjį vaikų globos namų Vaikų tarybų atstovų susitikimą**. Renginyje dalyvavo daugiau nei 200 vaikų ir juos lydinčių darbuotojų iš 46 globos įstaigų.

Susitikime buvo aptartos vaikų globos namuose augantiems vaikams aktualios ir rūpimos temos. Kalbėta apie iššūkius, kurie laukia vaikams pradedant savarankišką gyvenimą, ir galimybes juos įveikti. Vaikai dalinosi vaikų globos namų savivaldos patirtimi, išsakė savo nuomonę dėl globos įstaigų pertvarkos ir kitų jiems svarbių klausimų.

Seimo kanceliarijos (aut. O. Posaškova) nuotr.

Susitikimo metu apie vaikų globos namų pertvarkos suteiktą galimybę gyventi šeimos aplinkoje kalbėjo neseniai įkurtų Marijampolės specialiųjų socialinės globos namų globotiniai.

Ministerijų, kitų valstybės institucijų bei visuomeninių organizacijų atstovai susirinkusiems vaikams papasakojo apie perėjimą nuo institucinės globos prie bendruomenėje teikiamų paslaugų likusiems be tėvų globos vaikams, lyderystę, savarankiškumo įgūdžių ugdymą ir kitus pastaruoju metu aktualius augantiems institucijoje vaikams klausimus.

Smo kanceliarijos (aut. O. Posaškova) nuotr.

Socialinių reikalų ir darbo komiteto pirmininkė Kristina Miškinienė, sveikindama renginio dalyvius, pažymėjo, kad itin didelis dėmesys turėtų būti skiriamas darbui su šeimomis, patiriančiomis sunkumus, jų socialinių įgūdžių ugdymui, siekiant, kad tik kraštutiniu atveju vaikas būtų paimamas iš šeimos.

Renginio dieną 95 šalies vaikų globos institucijose buvo globojami 3562 vaikai.

2015 m. gruodžio 14 d. Seimo Socialinių reikalų ir darbo komitetas kartu su „Žiburio“ labdaros ir paramos fondu surengė gerosios patirties sklaidos **renginį „Paslaugos vaikams, turintiems elgesio problemų: kontekstas, poreikiai ir galimybės“**.

Renginyje aptarta esama padėtis Lietuvoje uždaro tipo institucijose vaikams, turintiems elgesio problemų ir būtinos paslaugos, kurios užtrintų sėkmingą šių vaikų reintegraciją bei paslaugų plėtojimo perspektyvas.

Renginio metu pristatytas Žiburio Fondo 2015 m. atliktas tyrimas socializacijos centruose, kurio metu buvo vertinamas paslaugų prieinamumas vaikams, patenkantiems į uždaro tipo institucijas bei pasibaigus vidutinės priežiūros priemonei, siekiant vaiko reintegracijos ir pozityvaus elgesio išlaikymo. Taip pat pristatyta užsienio šalių geroji patirtis, dirbant su vaikais.

2016 m. vasario 29 d. Socialinių reikalų ir darbo komitetas, Lietuvos socialinių darbuotojų asociacija ir Lietuvos savivaldybių asociacija surengė **diskusiją „Bendruomeninių socialinių**

paslaugų teikimo problemos šalies savivaldybėse. Socialinių darbuotojų praktinio darbo realijos“. Diskusijos tikslas – įvardyti savivaldybių lygmenyje išryškėjusias bendruomeninių socialinių paslaugų teikimo problemas, esamas spragas ir jų priežastis, taip pat apibendrinti siūlymus, kaip realiai būtų galima pagerinti situaciją ir užtikrinti socialines paslaugas teikiančių darbuotojų saugumą. Renginyje atsakingi už socialinę politiką valstybinių institucijų atstovai, mokslininkai ir socialinio darbo praktikai pasidalino savo įžvalgomis ir galimais problemų sprendimo būdais. Diskusijai pirmininkavo Komiteto pirmininkė Kristina Miškinienė ir Lietuvos socialinių darbuotojų asociacijos prezidentė Rasa Laiconienė. Vilniaus universiteto Ekonomikos fakulteto Teorinės ekonomikos katedros vedėjas prof. Romas Lazutka skaitė pranešimą „Nepavejamas socialinės pagalbos poreikis“, Lietuvos savivaldybių asociacijos patarėja socialiniais klausimais Audronė Vareikytė – „Bendruomeninių socialinių paslaugų teikimo aktualijos ir problemos šalies savivaldybėse“, Higienos instituto Profesinės sveikatos centro vadovė Raimonda Eičinaitytė-Lingienė – „Rizikos veiksniai ir jų valdymas socialinio darbuotojo darbo aplinkoje“, Vilniaus socialinės paramos centro Pagalbos šeimai skyriaus vedėjo pavaduotoja Silva Padolskytė – „Socialinės rizikos šeimų socialinės priežiūros tikslingumas. Ar visada socialinis darbuotojas gali padėti? Darbo su socialinės rizikos šeimomis realijos ir praktinės įžvalgos“. Praktine patirtimi tema „Kodėl socialinis darbuotojas, siekdamas padėti klientui, jaučiasi vienišas? Bendradarbiavimo tarp institucijų spragos“ pasidalino Respublikinės Vilniaus psichiatrijos ligoninės Psychosocialinės pagalbos skyriaus vedėja Alma Buginytė ir Elektrėnų savivaldybės Socialinės paramos skyriaus vedėja Violeta Šimkūnienė. Diskusija buvo tiesiogiai transliuojama Seimo interneto svetainėje.

2.5. KOMITETO VIZITAI

2016 m. vasario 4 d. Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto nariai susitiko su Lietuvos Respublikos Prezidente Dalia Grybauskaite. Susitikimo metu aptarti klausimai dėl teisinių priemonių žmonių socialiniam saugumui užtikrinti, Seime svarstomo socialinio modelio įstatymų paketo, vieningos ir efektyvios vaiko teisių apsaugos šalyje. Daugiau informacijos: <https://www.lrp.lt/lt/prezidente-susitiks-su-seimo-socialiniu-reikalu-ir-darbo-komitetu/pranesimai-spaudai/24631>.

Prezidentūros kanceliarijos nuotr.

Komiteto pirmininkė

Kristina Miškinienė